SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

In Memoriam Miquel Oliver Massutí (1918-2004)

El 19 de gener de 2004 morí a Palma el biòleg marí, oceanògraf i polític Miquel Oliver Massutí. Persona cordial, culta i tolerant, en la seva joventut Miquel Oliver va ser represaliat per les seves idees democràtiques, passant més de vuit anys en les presons i quarters franquistes. No obstant això, va aconseguir sobreposar-se a les dificultats, tenint una vida i una carrera exemplars.

Il·lustre membre d'una nissaga de científics mallorquins, estrenada pel seu oncle Miquel Massutí Alzamora, dedicats a l'estudi de la mar i la pesca, Miquel Oliver cursà en Barcelona estudis de llicenciatura en Ciències Naturals, dels que, a causa de les represàlies polítiques, no va obtenir la llicenciatura fins 1946. En 1947 va aconseguir per oposició una plaça d'ajudant de laboratori de l'Institut Espanyol d'Oceanografia i va ser destinat a Laboratori Oceanogràfic de Vigo, on hi va romandre 3 anys. En 1950, a la mort del seu oncle Miquel Massutí Alzamora, fou nomenat director interí del Laboratori Oceanogràfic de Palma, on hi va estar fins 1968.

Durant aquest període va dur a terme la major part de la seva tasca científica, de la que són part fonamental les cartes de pesca de la Mediterrània occidental, elaborades durant un gran nombre de campanyes oceanogràfiques. En les mostres de sediment una d'aquestes campanyes, el micropaleontòleg Guillem Colom identificà una nova espècie de foraminífer, Cruziloculina olivieri, que dedicà a Miquel Oliver. Cal destacar també els nombrosos treballs sobre la sardina o el pioner estudi sobre el raor, durant molts d'anys l'únic sobre aquesta emblemàtica espècie.

En 1968 es traslladà a Madrid, en guanyar la plaça de cap del Departament de Biologia Aplicada de l'Institut Espanyol d'Oceanografia, organisme on, gràcies a la seva competència i capacitat, va anar pujant graons fins que, en 1980 va ser nomenat director. Durant aquest període va ser l'home clau que va treure l'IEO de la situació de decadència i encarcarament en què la institució es trobava, aconse-

guint una dotació d'infrastructures, vaixells oceanogràfics i mitjans humans i materials mai vista fins aleshores.

Vicepresident i president del Consell General de Pesca de la Mediterrània, en 1982, el primer govern de Felipe González el va designar secretari general de Pesca Marítima, en una època en que es negocià l'ingrés d'Espanya en la UE i es fixaren les relacions pesqueres amb els països del Magrib. En 1986 dimití i tornà a Mallorca, on va ser diputat autonòmic i, entre 1991 i 1996, primer President del Patronat del Parc Nacional de l'arxipèlag de Cabrera, on no va tenir el paper merament honorífic propi d'aquests càrrecs sinó que els seu tarannà cordial i dialogant va ser fonamental a l'hora d'encaixar els interessos enfrontats dels científics, polítics, militars, pescadors i ecologistes.

Soci des dels inicis de la Societat d'Història Natural de les Balears, en va ser el segon president (1956-1957), així com vocal 2on en 1959 i vocal 3er en 1958. D'aquella època, les actes de la Societat en destaquen les tasques d'incrementar el nombre de socis i d'intercanvis del Bolletí, així com la seva participació, amb Guillem Colom, Joan Bauzà, Andreu Muntaner i Joan Cuerda, en la comissió que organitzà una excursió científica del Congrés Internacional per a l'Estudi del Quaternari INQUA, celebrat a Espanya l'any 1957.

Posseïdor de nombroses distincions científiques i oficials, Miquel Oliver, mai no va abdicar de les seves idees de progrés científic i social, i en vida fou un exemple de tolerància i respecte a la ideologia dels altres.

Antoni Mª Grau

Obra bibliogràfica de Miquel Oliver Massutí

1946.- Un *Lampris pelagicus* (Gunner), pescado en la bahía de Palma de Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, XLIV.

1948.- Estudio de la biometría y biología de la sardina de Mahón (Baleares), especialmente de su alimentación. *Bol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 3. (en col. amb M. Massutí Alzamora)

1949.- Contribución al estudio de la biometría y biología de la faneca, *Gadus luscus* (L.). *Bol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 15.

1950.- Estudios sobre el espadín (Clupea sprattus L.) de la Costa Noroeste de España. B*ol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 26.

1950.- Le sardine de Vigo en 1949. Ann. Biol. C.I.E.M., vol. VI.

1951.- La sardina de la costa noroeste de España en 1948 y 1949 (estudio biométrico y biológico). *Bol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 42.

1952.- El raó *Xyrichthys novacula* (Familia Labridae). Notas biológicas y biométricas. *Bol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 48. (en col. amb M. Massutí Oliver).

1952.- Le sardine de Majorque en 1951. Ann. Biol. C.I.E.M., vol. VIII. (en col. amb F. de P. Navarro).

1952.- Nuevos datos sobre la sardina de Vigo (febrero de 1950 a marzo de 1952). *Bol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 56. (en col. amb F. de P. Navarro).

1953.- La alacha y la sardina de Baleares, investigaciones en 1950 y 1951. *Bol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 58. (en col. amb F. de P. Navarro).

1954.- La ponte de la sardine (*Sardina pilchardus* Walb.) dans le détroit de Gibraltar, la Mer d'Alboran, les eaux de levant espagnol et les îles Baléares. Debats et Documents Techniques du Conseil Général des pêches pour la Méditerranée, 2.

1955.- Nutrition de la sardine (*Sardina pilchardus* Walb.): Résume des études effectuées jusqu'a pressent. Debats et Documents Techniques du Conseil Général des pêches pour la Méditerranée, 3.

1956.- Biología de la sardina de Baleares. Puesta y alevinaje y desarrollo de su primer año de vida. *Bol. Inst. Esp. Oceanogr.*, 8.
1957.- Biologie de la sardine des Baléares. Debats et Documents Techniques du Conseil Général des pêches pour la Méditerranée, 4.
1958.- Qualques renseignements sur la sardine d'Ibiza et de Formentera. Debats et Documents Techniques du Conseil Général des pêches pour la Méditerranée, 5.
1958.- Les pêches d'*Aristeus* et *Aristeomorpha* et la carte de Pêches des Balèares. Debats et Documents Techniques du Conseil Général des pêches pour la Méditerranée, 5.
1959.- Note sur la ponte de la sardine en Mer d'Alboran et en Mer d'Espagne. Oeufs et larves dans le plancton. Ann. Biol. C.I.E.S.M. (en col. amb F. de P. Navarro).
1959.- Carta de pesca de las Baleares. Este y sur de Menorca. Trab. Inst. Esp. Oceanogr., 26.
1959.- La modernización de artes y aparejos de pesca y su posible aplicación a la pesca balear. Bol. Cam. Of. Com. Ind. Nav. Palma de Mallorca, 625. (en col. amb A. Llompart).
1959.- Control nacional de una pesquería y necesidad de una estadística bioeconómica de base regional. Bol. Cam. Of. Com. Ind. Nav. Palma de Mallorca, 625. (en col. amb M. Durán i M. Massutí).
1959.- Piscicultura y moluscocultura en Baleares. Bol. Cam. Of. Com. Ind. Nav. Palma de Mallorca, 625.
1960.- Rapport au sujet de la carte de pêche des Baléares et de la zone de Cap de Creus. Doc.Tec.C.G.P. M., 20.
1960.- carta de pesca de Baleares II. Norte de Mallorca y Menorca y este de Mallorca. Trab. Inst. Esp. Oceanogr., 29.
1960.- Carta de pesca de Cataluña I. Desde el paralelo del Cabo de Bear a Palamós. Trab. Inst. Esp. Oceanogr., 30.
1961.- Nouveaux renseignements sur la présence d'oeufs et larves de sardina, Sardina pilchardus Walb., dans la Méditerranée occidentale. Rapp. et. P.V.des Réun. C.I.E.S.M., 16(2).
1963.- Note bathymétrique et bionomique sur le Banc Baudot. Debats et Documents Techniques du Conseil Général des pêches pour la Méditerranée, 7.
1968.- Carta de pesca de Cataluña II. Desde el Cabo de San Sebastián a Barcelona. Trab. Inst. Esp. Oceanogr., 35.
1968.- Carta de pesca de Cataluña III. Desde Barcelona a Cabo Tortosa. Trab. Inst. Esp. Oceanogr., 36.
1975.- Carta de Pesca de Baleares III. Oeste y sur de Mallorca, este de Ibiza y sur de Formentera. Trab. Inst. Esp. Oceanogr., 41. (en col. amb M. Massutí).
1975.- Carta de pesca de levante I. Golfo de Valencia, de islas Columbretes a Cabo San Antonio. Trab. Inst. Esp. Oceanogr., 42.